

Nr 295.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1923 om sparbanker, m. m.*

Den senaste sparbankskraschen har lett till dels en proposition om ersättning till insättarna och dels en proposition nr 230 om vissa ändringar i sparbankslagen till förekommande av dylika olyckors upprepande. Den s. k. sakkunskapens insats i ärendet, såvitt den framträder i det sistnämnda lagförslaget, synes mången icke sakkunnig giva intryck av otillräcklighet, om ens något därmed vinnes. Det kan väl därför ej anses förmätet, att utslag av den stora allmänhetens betänkligheter och spörsmål få göra sig i någon mån påmind vid prövningen av lagförslaget.

1) Det synes mången vara föga vunnit med att inrätta en centralinspektion. Den har förmodligen ej stora utsikter att bemästra det fördolda — och det är detta varom nu är fråga — som sker i hela rikets sparbanksvärld. Den gamla bankinspektionen för de större bankerna har ju också visat sig ej förmå så synnerligen mycket emot obehöriga manipulationer.

2) Ett allmänt ombud skall fortfarande tillsättas och utses av länsstyrelserna. Dessa länsstyrelser komma dock fortfarande att sakna kompetens och möjligheter att uppsöka och utse de rätta personerna. Det blir fortfarande i stor utsträckning ämbetsmän, bekanta eller andra, som önska sig ett arvode eller behöva det, vilka bliva utnämnda. De förstå sig föga på saken. Att såsom ifrågasatts höja de allmänna ombudens arvoden innebär icke alls någon garanti. Mången gång tvärtom, då ju i vår tid med sina ökade levnadsbehov och trängsel på arbetsmarknaden alla människor stå på språng efter ett arvode.

3) I sak förefaller det mången betydelsefullt, att allmänheten icke obehörigen lockas även av statsmakten att insätta sina besparingar i företag, om vilkas beskaffenhet de ej äga kännedom. Sålunda har enligt tradition allmänheten fått för sig, att etiketten »sparbank» utgör en synnerlig säkerhet. Denna tradition kommer sannolikt att fortfarande verka, sedan minnet av det nu inträffade fördunklats. Ingen slags bankinrättning bör därför få föra benämningen sparbank utan att den åtminstone för varje särskilt fall blivit särskilt prövad i sömmarna och förlänats rättighet att tills vidare bära benämningen.

4) I ännu högre grad lockar en högre ränta den okritiska allmänheten att vedervåga sina besparingar. Detta bör icke vidare tillåtas. En högre ränta betyder oftast, att säkerheten är sämre ju högre ränteprocenten stiger. En

högre ränta än den officiella depositionsräntan bör således ej tillåtas utan att tillstånd därtill lämnats efter prövning för varje fall, då en s. k. sparbank söker locka allmänheten till sig med förespeglningar om hög ränta. Jag känner ett bruk på en landsbygd, där större delen av befolkningen förlorat sina besparingar genom att en av de nu ruinerade sparbankerna lockat pengarna till sig med en högre ränta än som betalats i den säkra bank, i vilken de förut varit insatta. En sådan kontroll har förmyndarkammaren i Stockholm också varit underkastad därför att omyndigas medel ansetts böra särskilt tryggas.

5) Allmänheten invaggas i säkerhet genom de högtidliga namn, som författningarna tilldela vissa institutioner, bakom vilka dock stå endast vanliga skröpliga privatpersoner. Häromdagen telefonerade en förmyndare i huvudstadens omgivning till förmyndarkammaren i Stockholm och frågade, om icke förmyndarkammaren godkände förmyndarmedels insättande på postsparbanken. Han hade velat göra det men av »Överförmyndaren» i orten avrätts därifrån, och i stället insätta medlen, tiotusen kronor, i Allmänna sparbanken på grund av den högre räntan. Detta hade därför skett med påföljd, att myndlingen förlorade sina penningar. Uppgiftslämnaren tillade, att han sedermera erfarit, att »överförmyndaren», för vilken han var ålagd i lag att böja sig, var på något sätt ekonomiskt intresserad i nämnda sparbank.

Med anslutning till denna reflexion tillåter jag mig för det femte ifrågasätta, huruvida ej uti förslaget 28 § orden »utan så är att till säkerhet för lånets fulla belopp ställes pant av sådana obligationer eller inteckningar, som i 25 § omförmälas» böra utgå. Därtill bör uttryckligen uttalas, att ledamot av sparbanksinspektion samt allmänt ombud ej må erhålla lån i någon sparbank samt eventuellt skall inbetala sådant tidigare lämnat lån, innan utnämning kan ifrågakomma.

Det hemställes,

att riksdagen vid prövning av propositionen om vissa ändringar i sparbankslagen ville taga hänsyn till ovan nämnda erinringar samt med anledning därav besluta eller hos Kungl. Maj:t begära förslag till ytterligare ändringar av sparbankslagen.

Stockholm den 14 maj 1929.

Carl Lindhagen.